pagini bucovinene

ANUL VII, nr. 7 (79)

IULIE 1988

EDITATE ÎN COLABORARE CU COMITETUL JUDEȚEAN DE CULTURĂ ȘI EDUCAȚIE SOCIALISTĂ SUCEAVA

Acei ani de răscruce

Diplomați și misionari, alți diferiți călători străini ce au avut prilejul să treacă prin reședința Moldovei au consemnat în notele lor de drum informații prețioase despre Suceava, recunoscută, în veacurile al XV-lea și al XVI-lea, prim faima ei. Dar au fost și altfel de „vizitatori“ care-și doreau să fie stăpînitorii orașului și cuceritorii cetății sale. Și de la aceștia s-au păstrat, de asemenea, numeroase relatări. În acest sens, amintim cronicile turcești ce abundă în astfel de știri. Scrierile amintite — imnuri de slavă ale sultanilor „mai tari decît cerul“ —, au grijă să ocolească ceea ce nu le era pe plac, să nu pomenească de înfrîngeri și să privească pe cei potrivnici cu dispreț; dar se găsesc și pagini unde lucrurile sînt relatate obiectiv, unii cronicari fiind martori direcți, participanți la evenimente.

Multe informații de un interes deosebit se referă la înfățișarea cetății și a orașului Suceava în 1538 — an de cumplite încercări pentru Moldova și capitala sa. Este vorba de expediția lui Suleiman Magnificul, în urma căreia Moldova cade într-o accentuată dependență față de Imperiul Otoman, cînd și Cetatea de Scaun, pînă atunci de nebiruit, este cucerită prin trădare. Spicuim numai cîteva din însemnările acelor cronici despre Suceava, vom afla cîte ceva din ceea ce a dat măreție Sucevei mușatine și totodată vom înțelege de ce multe din lucrurile ce i-au creat faimă, astăzi nu mai sînt.

Cetatea de Scaun, rîvnită cu atîta patimă de cuceritori, este prezentată în cronicile turcești cu admirație izvorîtă și din bucuria că a fost, în cele din urmă, supusă oștilor otomane, uitînd însă că acest fapt s-a datorat trădării, uitînd că în alte două rînduri cetatea a fost de nebiruit, chiar și în fața lui Mehmed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului. Mustafa Gelalzade care l-a însoțit pe Suleiman Magnificul în Moldova ne spune că: „Cetatea este înaltă, turnurile sînt solide, porțile înguste, șanțurile largi, deci este cu neputință de pătruns chiar pentru zborul unei păsări. În turnurile sale se găsesc așezate tunuri de toate mărimile, muniții și provizii din belșug. În șanțurile cetății sînt înfipte țepușe de fier și de lemn, care alcătuiesc alte piedici. Cetatea este așa de bine întărită, încît foarte greu poate fi cucerită“. Alt cronicar (Nasuh Matrakci) compara cetatea, ce avea „ziduri numeroase și puternice“, cu cele ridicate de Alexandru cel Mare, viteazul rege macedonean rămas în Orient, idealul tuturor cuceritorilor.

Referindu-se la același monument, Mustafa Ali, cronicar din secolul al XVI-lea, spunea că „cetatea avea turnuri, și mici și mari, de formă concavă, înălțîndu-se spre cer, avea și un șanț larg și adînc. De asemenea, pentru apărarea cetății, pe lîngă că avea turnuri puternice, era și plină cu tunuri, avînd totodată și diverse locuri de trecere întărite cu copaci. Toate acestea erau apărate cu multă vitejie și zel“.

Dar și orașul — reședință voievodală a fost admirat de cei care l-au văzut, fiind descris de același Mustafa Gelalzade ca „un oraș foarte înfloritor. Clima lui este temperată și are ape dulci și curate. Împrejurimile sînt împădurite și acoperite cu verdeață. Pe scurt este un oraș frumos din toate punctele de vedere“, iar Mustafa Ali în cronica sa caracterizează Suceava ca „un oraș plăcut, cu climă bună, cu vii și locuri frumoase pentru petreceri“.

Toate acestea s-au transformat „într-un ținut bătut de valuri“ ne relatează o altă cronică turcească referindu-se la evenimentele din septembrie 1538. Cu prilejul acestor nenorocite întîmplări este căutat și găsit tezaurul domniei, măsură a puterii și fastului ei. Cronica lui Mustafa Ali ne informează că: „Husein-aga a fost însărcinat să sape și să răscolească ușor unele părți ale cetății voievodului rebel al Moldovei care fugise, pentru a descoperi tezaure și comori. S-a mai poruncit ca după ce vor fi găsite toate acestea să fie predate visteriei împărătești. Cu prilejul acestor cercetări și săpături făcute din ordinul sultanului cuceritor, au ieșit la iveală atîtea diamante de mare preț și atîtea avuții, încît au depășit închipuirea emirilor“. Mustafa Gelalzade, cel care, probabil, a avut prilejul să-l vadă chiar la Suceava, menționează că acest tezaur se compunea din următoarele obiecte: „...berbeci de argint, carafe, ibrice, cușme, pahare, săbii încrustate cu pietre prețioase, giuvaericale, vase prețioase de pus flori, cămăși de mătase, cărți legate în argint și aur, evanghelii, cruci, monede în mare cantitate, obiecte și mărfuri și de asemenea și obiecte de podoabă și lux, stofe de mătase și multe alte lucruri care nu pot fi descrise de pana autorului. Banii și toate aceste lucruri au fost luate pentru a fi depuse în visteria împărătească drept obiecte de preț“.

Cronicile turcești ne mai povestesc că tot atunci, după căderea cetății: „Templele numeroase ale ghiaurilor răi din fire, precum și veșmintele lor au fost incendiate și distruse în focul furiei în așa măsură, încît de la profetul Mahomed și pînă în zilele noastre, dușmanul nu a văzut o astfel de distrugere, și nici musulmanii nu au distrus vreodată în așa măsură din ambiție“.

S-au pierdut și prefăcut în scrum podoabele domnici, ctitoriile reședinței voievodale a mușatinilor ce au înfrumusețat-o așa cum se cuvine unui oraș ce fusese capitală mai bine de 150 de ani. Moldova cea cu „sate bogate, cu belșug de ape, cu livezi și grădini mari“ — cum o caracteriza Mustafa Ali —, deși înfrîntă, avînd scaunul domniei despuiat de splendorile artei, totuși nu s-a prăbușit ca stat și inima ei — Suceava — nu a încetat să existe, jucîndu-și încă zbuciumatul ei destin, rămînînd, peste veacuri, un simbol al măreției și gloriei românești în lupta pentru libertate.

Dr. Mircea IGNAT

Desen de George GAVRILEAN

IULIE

Dacă am putea cosi doar cu privirea
această iarbă plutitoare
dacă o vorbă sau un tunet din lăuntru
ar obosi mîinile ploii
făcînd-o să se arunce-n gol...
dar noi nu doar atît putem
supremul nostru argument
este că deslușim acestea toate
chiar în secunda cînd fulgerul despică
țeasta misterelor
vedem și pentru ele suferim
sorbind din așteptare.

Marcel MUREȘEANU

autograf G. ISTRATE

Bucovina, carte a inimii

Bucovina a intrat în conștiința noastră prin lecturile literare și istorice, începînd cu cea mai fragedă vîrstă, prin literatura lui Nicu Gane și, apoi, prin cărțile lui Nicolae Iorga. Tot Iorga, printr-o lucrare specială, adevărată capodoperă, ne-a deschis înțelegerea și ne-a îndreptat pașii spre mormîntul de la Putna, unde veghează asupra destinului nostru, și astăzi, umbra fără moarte a unuia dintre cei mai mari fii ai acestui popor, Ștefan cel Mare.

Pentru mine Bucovina are și unele semnificații particulare, numai ale mele. Vreme de aproape șasezeci de ani, de la 15 august 1932, am străbătut-o în lung și în lat, cu piciorul sau cu căruța, cu mașina ori cu trenul. Am poposit îndelung în satele și orașele ei și am legat prietenii cu oameni de toate vîrstele și de toate categoriile, îmbogățindu-mi, în felul acesta, sufletul. Cum aș putea uita prima lectură a romanului Baltagul, pe drumul dintre Vatra Dornei și Cîrlibaba, pe o căruță în care duceam păpușoi moldovenesc acasă, în Transilvania? Cum aș putea uita emoția care a pus stăpînire pe mine cu ocazia celei dintîi călătorii la Vatra Dornei, cînd am descoperit că frumosul oraș mă primea pe... Calea Transilvaniei, replică patriotică a Căii Moldovei, pe care intră călătorii care au străbătut Valea Bârgăului, pe drumul invers, spre Bistrița? Cum aș putea uita popasurile pe care le-am făcut la Voroneț ori la Moldovița, în compania unor prieteni de peste hotare, ca profesoara Jindra Husková, de la Bratislava, mai impresionată decît noi, parcă, de minunile de la Voroneț?

Bucovina a fost pentru mine un fel de rampă de lansare. Îndrăgostit de Iași și de oamenii lui, încă din copilărie, nu puteam concepe înscrierea la universitate în altă parte decît în capitala Moldovei. Îmi aduc aminte de drumul pe care l-am făcut, de la Năsăud pînă la Iași, cu cele șase schimbări de tren ale lui,în toamna anului 1933, și mai ales îmi aduc aminte de clipa în care, odată cu cea de a patra schimbare a trenului, la orele 14,26, nu mă mai temeam că m-ar mai putea întoarce cineva din drum, să-mi întrerupă călătoria și să nu mai ajung la Iași.

Vatra Dornei îmi devenise familiară. Trecerea pe aici a fost mereu marcată de achiziționarea unor cărți care se chemau Vatra, Romante și cîntece, Poeme și povești (toate de George Coșbuc!) ori Poezii, de Veronica Micle sau Destin, de V. Voiculescu.

În anii războiului, după dictatul de la Viena, urcam, periodic, spre Vatra Dornei, unde era refugiat fratele meu, și ne îndreptam spre Podul Coșnei, la frontieră, unde așteptam să vină mama din cealaltă parte a munților.

După anii '50, însoțit de unii colaboratori mai tineri, am străbătut Țara Fagilor din preajma Călimanilor, de la Păltiniș și Dîrmoxa, la Izvoarele Sucevei și la Brodina, la Soloneț, Cașvana și la Ulma, la Pîrtești și la Poiana Stampei, adunînd, cum ar spune Alecu Russo, graiul ei, prin care se întăresc mărturiile legăturilor indestructibile ale locuitorilor acestui ținut cu cei din Moldova și cu cei din Transilvania. Graiul din Bucovina este unul de tranziție, cu puternice infiltrații ardelenești și moldovenești. În el se reflectă, ca și în numele oamenilor care aduc aminte, adesea, de satele din jurul Năsăudului, printre ele și al meu propriu, istoria însăși a Țării de Sus.

G. Istrate

Conștiința scriitorului

Dacă scrisul este îndeobște un act strict individual, interesînd înainte de toate pe autor, nu același lucru se poate spune despre rezultatul travaliului său și semnificația acestuia în cultura unei societăți.

Este știut că un om de litere ia condeiul în mînă pentru a-și așterne pe hîrtie versurile, nuvela, romanul sau piesa de teatru nu pentru ca apoi, lucrarea odată încheiată, să fie închisă într-un sertar ci pentru a fi adusă la cunoștința celarlalți oameni, potențialii cititori ai operei sale. Nu cred că un autor scrie doar pentru sine satisfăcîndu-și astfel un orgoliu secret, un „hobby“ — pentru a folosi un termen la modă — chiar dacă uneori, el nu se grăbește să încredințeze tiparului creația sa din diverse motive. Mărturisită, sau nu, destinația este, pînă la urmă aceeași: cititorul.

Desigur toate acestea sînt demult cunoscute și e de prisos să insistăm asupra lor. Mai interesant este însă „laboratorul de creație“ al scriitorului de azi, în ce măsură acesta este conștient de misiunea pe care o are în societate.

Confruntat cu o civilizație dinamică, în care se produc schimbări profunde, revoluționare, în toate sferele de activitate umană, scriitorul nu este și nu poate fi un simplu fotograf al timpului său, instalat comod într-un turn de fildeș de unde observă neutru ce se petrece în jur. A constata doar nu este suficient, dacă nu imposibil numai și pentru faptul că scriitorul are, ca oricare om, o **atitudine** în fața vieții. Este de altfel știut că marii artiști care au țins să redea cu maximă obiectivitate realitățile din jurul lor, au luat implicit, o poziție față de aceasta, o acceptau ori, dimpotrivă, o condamnau în numele unui ideal civic.

Indiferent de curentele și școlile în care istoria literară îi încadrează astăzi, marii scriitori de pretutindeni au fost nu numai martori ai epocii în care au trăit și au creat dar și conștiințe ale vremii lor. În secolul trecut, un Bălcescu și Alecsandri, un Eminescu, Caragiale, Slavici — pentru a aminti doar cîteva piscuri ale literaturii române — constituie exemple strălucite în acest sens. Lecția lor de patriotism, de atitudine critică necruțătoare a stărilor de lucruri din vremea lor, încrederea în valorile perene ale poporului sînt prezente în fiecare creație lăsată nouă moștenire, străbat întreaga lor operă. Pe urmele lor au pășit marii scriitori din perioada interbelică printre care numele lui Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Tudor Arghezi, George Bacovia, Lucian Blaga, Camil Petrescu, G. Călinescu reprezintă tot atîtea repere în evoluția creației literare din țara noastră.

Un moment hotărîtor în activitatea unora dintre scriitorii amintiți l-a constituit desigur actul istoric de la 23 August 1944, moment de răscruce în istoria poporului nostru. Eliberarea țării de sub jugul fascist, cucerirea puterii de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, profundele transformări petrecute în viață social-economică a țării au constituit desigur tot atîtea examene de conștiință pentru scriitorii din acea perioadă, aflați la vîrsta maturității lor creatoare.

Faptele sînt dealtfel știute și nu este cazul acum să insistăm asupra lor. În aproape o jumătate de secol, dar mai ales, după cel de al IX-lea Con-

(continuare în pag. III)

Sergiu NEGURA

A PRIVI

Mă bate gîndul...

Bucovina mi s-a părut întotdeauna, în periplurile reporterIcești, o promițătoare divă cu irisuri „verzi ca două mistice smaralde“ — vorba lui Cincinat Pavelescu. Ar fi superfluu să spun că, vai, în zăbava trecerilor multiple, n-am reușit să pătrund tainele promisiunii, acestea fiind rezervate, desigur, numai bucovinenilor get-beget. Ca observator venit din alte zări, am rămas doar cu admirația. Admirație pentru obcinile vălurite, zidirile inegalabile, vetrele de istorie și civilizație contemporană; admirație pentru dîrzenia și franchețea oamenilor locului, zugrăvită cu modestie în reportajele și scenariile mele. În Călimani, prin intermediul supraviețuitorilor unei operațiuni de salvare, vorbeam despre „Cei șapte care au văzut moartea“. La Rădăuți, îi luam ultimul interviu olarului Colibaba, în încăperea cuptorului, căptușită cu ceramică de Kuty. La Vatra Dornei, ascultam sunetul orologiului din turn și măsuram timpurile devenirii așezării. La Gura Humorului, Ostra, Leșu Ursului încercam să înțeleg sufletul minerului, de candoare eroică și dăruire nedisimulată.

Am găsit de cuviință că reportajul crud și fascinant, cu toată foamea cititorului pentru agest gen, nu e suficient pentru oglindirea zbaterii temerare a oamenilor adîncurilor sucevene. Documentul de viață trebuie metamorfozat în opere de ficțiune, acest spațiu-matrice oferind creatorului surse majore de inspirație. Piesa de teatru radiofonic „Magistrala subterană“, cu o poveste de dragoste suprapusă pe iubirea minerului pentru meseria lui cutezătoare, izvorăște din răgazurile mele prin acești munți vrăjiți și severi. E vremea ca acumulările să se reverse în beletristică. De aceea, mă bate gîndul să revin printre exploratorii subteranelor, să le pipăi iarăși inimile și să-mi chinui condeiul întru hărăzirea unei narațiuni scrise fără prejudecăți.

S-au alcătuit puține filme, puține romane din acest univers captivant de muncă și viață spirituală. Minerul, iubitor și el de cultură, așteaptă de la autorii mai vîrstnici ori mai tineri o literatură adevărată, cu eroi convingători, de mare bogăție sufletească și nu personaje care rostesc neapărat lozinci, bătîndu-se cu cărămida în piept. Mai ales în domeniul literar, cum zice Boileau, rien n'est beau que le vrai.

Pornind tot de la acest spațiu românesc (atestat, iată, cu șase secole în urmă), mă mai bate gîndul să mă întorc la romanul istoric, reînviind de data asta epoca de strălucire mușatină din miezul veacului al XV-lea. Serialul de teatru despre tinerețea lui Ștefan cel Mare, început de Radio București în 1987 cu „Lăstunii se întorc la cetate“ și „Cetatea cu mireasmă de cetină“, va continua cu un scenariu despre bătălia de la Baia, substanța dramatică urmînd a fi topită într-o proză mai amplă, inspirată din vremea cînd a răsărit o stea voievodală pe cerul Moldovei. Puținătatea izvoarelor despre tinerețea ilustrului nostru domnitor oferă scriitorului un cîmp larg de imaginație artistică.

Am îndrăznit aceste confesiuni, stîrnit de aerul neconfinat al Bucovinei, promițătoare divă cu irisuri „verzi ca două mistice smaralde“...

Boris CRĂCIUN

Tentația onirosimilului*)

Dincolo de partitura motivică și aria romanească (decupte cu mînă sigură) cărțile lui Pan Solcan **comunică**; toate romanele (sînt acum cinci la număr, masive, descurajante) cresc pe același tipar, preferînd hățișul epic, explicațiile stufoase, dialogul interminabil, fraza planturoasă, narațiunea prin ricoșeu. Și, mai cu seamă, investigarea / redecoperirea trecutului „sfărîmat", inventînd amintiri. **Umbra** (1982) era — titlul ne indică — o căutare a umbrelor, reconstituind visurile de altădată, încercînd a afla „cum a fost" într-un „peisaj de ședințe", descifrînd jocurile puterii; biografia lui Z. (copilul teribil al generației) — absorbită de legendă — suportă variante, falsificînd un timp învîrtejit, de răscruce, atins de „gustul furtunii". Sîntem în haosul genezei și acest roman-anchetă, recucerind anii „ascunși", luminînd Adevărul, propune o călătorie în cerc; traseu pe care se vor înscrie și celelalte cărți ale lui Pan Solcan. Eroii sînt mari călători; iar călătoria înseamnă meditație. „Om de noapte", Matei, un imaginativ, incapabil de a se fixa (**Jocul**, 1984) caută „ținuturi nedescoperite". Acest **oniroman**, credincios asertiunii că „există tot ce ne imaginăm" cultivă motivul dublului, „încurcă" timpurile, respectă fluxul hipnotic; reactivarea amintirilor (deschise acum altor sensuri) conduce spre întîlnirea cu sinele. Căutarea Marthei devine un destin, „ficțiunea din Marta" reprezintă un subiect fabulos, înlocuind avalanșa evenimentelor din lumea reală. În paranteză fie spus, să observăm că în romanele lui Solcan foiesc femeile umbroase, enigmatice, bizare, „neconsumate de dragoste", rîvnind rolul pur, reamintind mitul iubirii. Asistăm parcă la o defilare a femeilor fatale; toate personajele, dealtminteri, au vocația confesiunii și viciul rememorării. Ființe plurale, cu o neistovită putere de multiplicare, cu numere exotice, femeile lui Pan Solcan au o frumusețe misterioasă, luminate interior, trăind difuz în închipuire. În **Nostalgia** (1987) profesorul care „știe tot" este un ocrotitor al iubirilor pătimașe, răsfoind „terfeloagele amintirilor", el citește catalogul, dialogînd prin lungi tăceri cu cei „trimiși în lume", siluete ieșind din negură.

În fine, **Vameșul ploilor** — fidel aceluiași scenariu — înseamnă și un salt valoric, vădind vioiciune stilistică; Pan Solcan devine astfel — cred — un romancier care nu mai poate fi ignorat. **Vameșul ploilor** ia un start senzațional; o călătorie fantomatică cu autobuzul, o ploaie torențială, întîlnirea din timpul studenției bucureștene nebeneficiind de o „explicație", apariția salvatoare a Ivonei. Toate aduc în amintire seara aceea, seara despărțirii, cînd prietenul chemat să arbitreze devine stăpîn; era disputată iubita comună, orgolioasa și nepăsătoarea Florence. Instalat în amintire, „Vameșul", provoacă trecutul, dezgroapă un subiect închis, înghesuie „în rama serii de atunci" adevărurile adunate. Irumpe astfel o discuție amînată tocmai prin retragerea sa. Constată că revederea, în răstimpul scurs de la „separarea lumilor" îi leagă doar prin ură; fostul prieten este un necunoscut. El însuși „un băiat bun" la o revistă din provincie, un „visător subțire" care și-a refuzat destinul se descoperă ca un om plouat, într-un univers „derizoriu". Singuraticul neajutorat, un nemulțumit care suferă, nepregătit pentru această confruntare, se trezește luat în antrepriză de Cora Magheru, soția fostului prieten pentru a fi „replasat în lume" (oferindu-i-se o carieră, bani, relații). Temuta femeie, avînd „voluptatea imixtiunii", slăbiciunea de a-și dovedi puterea vrea să-i ordoneze viața; prietenul vrea să-și onoreze prin acest aranjament reparator un vechi legămînt, stîrnind elanurile gratuite ale clanului pentru cel care „nu are nimic".

Firește „vameșul" va refuza; își explică absența, viața întreruptă prin metafizica iubirii. Dacă fostul prieten Edgar, ins metodic, pedant, pune la cale — ca o datorie de conștiință — această venire în București (plasîndu-l în țarcul unui institut), „vameșul" nu poate uita umilința unui deceniu; dorința de a nu pierde trecutul îl aruncă într-un joc diabolic, refuzînd transplantul bucureștean și mirajul succeselor rapide. Biet „comis-voiajor cultural" el intră însă în sarabanda întîlnirilor, se lovește de zelul lui Dumitreasa („bine plasat", înotînd în realitatea socială, cu o funcționalitate multiplă), intră chiar — minat irezistibil — în **viața lor**, uluit de frenezia împerecherilor, zăpăceala, puterea cominatorie a clanului.

O va reîntîlni și pe Florence, recăsătorită, confruntîndu-se cu propriul trecut. El, străin de ambiția parvenirii, face din obsesia Corei un punct de sprijin, supunîndu-se de fapt destinului său. Ea, cea de altădată, risipitoare, trăind „cu ochii închiși" inventînd povești, s-a despărțit de aiureala existențială. S-au consumat două existențe separate; capitolul boemiei (scris împreună), proiectul unui mariaj se risipesc în seara aceea, ca o piatră de hotar. Șeful generației încasează senin lecțiile vieții dar o „trăiește" — intensificat prin absență — pe aceea Florence visătoare și încăpățînată.

Revederea, ca în toate cărțile lui Pan Solcan, ca în toate întîmplările pe care le regizează viața este un eșec. Regruparea devine o imposibilitate. Făcînd să vorbească o realitate „prea încărcată", manevrînd trecutul, examinîndu-i aluviunile, aducînd la suprafață adevărurile, dislocînd „confortul clădit pe uitare", reuniunea de la familia Magheru consfințește ruptura, oficializează „separarea lumilor". **Cele două Florence** exprimă izbitor divorțul; vechea Florence, lunatecă, cu visuri treze, cu arta de a bagateliza, o nălucire într-o lume palpabilă face loc unei „plante de seră", trăind într-o opulență absurdă alături de botanistul Simenski, un bărbat frumos și aiurit. Întîlnește deci o Florence necunoscută; doar evocînd un timp consumat își înțelege suferința de a o fi pierdut. Uitarea se va așterne peste acest „circ vesel și neobosit", oferindu-i însă un răspuns scadent.

Succesiunea de portrete (înșirate în timp) face dovada unui analitism de calitate; Pan Solcan evocă în tușe sarcastice atmosfera de grup, radiografiază mentalitățile sondează pitorescul vieții literar-artistice. Mari vorbitori, eroii lui Pan Solcan își conservă ingenuitatea, se mișcă — ieșind de sub legea timpului — în lumile interioare; **ei nu trăiesc, ci retrăiesc.** În consecință, romanul-digresiv, cu bucle epice, „încărcat" cu lungi monologuri — nu se citește chiar alert, deși scriitura impune. La Pan Solcan nu contează epicul ci **discursul onirosimil,** scriitura care se deșiră, reîntorcîndu-se în trecut, fixîndu-ne în spațiul amintirii. Instalat în fantezie, scriitorul nu mai are nevoie de o logică a demonstrației. Lățirea analizei, dilatarea amănuntului convoacă prezentul ca pretext.

În **Nostalgia,** roman supraponderabil, povestirea dospește, epicul trenează; autorul are, bineînțeles, plăcerea digresiunilor, a ricoșeului, iubește arta parantezelor. Narațiunea despletită, fără un personaj-pivot, supusă capriciilor memoriei și delirului imaginativ, romanul „prinde" provizoratul existenței „în curgere", luminează satul de altădată ferit de seismele sociale. La Pan Solcan lumea (care „este așa cum ne-o închipuim") e dominată de Eros, abundă — spunem — femeile fatale, bizare, confuzia vis / realitate se instăpînește. Satul „zumzăitor" există doar în memorie, consumă nesățios veștile, avalanșa întîmplărilor nu implică însă pe narator. Retras „în spatele evenimentelor", inapt de a participa, „martor imperfect", naratorul lui Pan Solcan este **spectator**; din „colțul" său examinează o lume tainică, fără asperități, răscolește subsolurile evenimentelor unui sat „adormit", în care iubirile — doar ele — constituie „hrana de fiecare zi". Între cei doi poli ai epicului (**Profesorul,** un „pivot al timpului", un liber cugetător cu memorie faimoasă, cel care a înțeles lumea și, în replică „ființa neștiutoare" — Turcuța, pentru care a sunat „ceasul altei vieți") se perindă un vălmășag de personaje, iubind sporovăiala, fabulația neistovită. Nefirescul se întinde, răspunsurile se lasă așteptate. „O mare visătoare" precum Marina, o ființă celestă se va transfigura înrobindu-l pe părintele Tibi; Vlad Duțescu, un bărbat „mare și blond", un Don Juan sfios și timid, cu un surîs dezarmat și faimosul său carnețel, Profesorul în dialog cu „vocea", Stănescu — musafirul lui Moisuc, cu identitate ascunsă și puteri oculte, bătrînul șef de post Drîncioiu inițiind anchete, banda lui Crețu, revenirea „americanilor", procurarea mireselor pentru bucureșteni și, nu în ultimul rînd, cealaltă Natalia, cutreierată de un frison adolescentin, rîvnind rejucarea unei partide de tenis — reprezintă tot aîtea fire intrînd în urzeala unui hățiș epic.

Protagoniștii lui Pan Solcan îndrăgesc jocul ipotezelor, **visătoria,** rîvnesc libertatea nelimitată. Litira, de pildă, o femeie „în căutare", iese din somnolența mincinoasă și mersu-i indolent, revizuindu-și propria viață; și exemplele se pot înmulți după voie, eroii scotocind în „depozitul de visuri".

Credincios unei formule epice, Pan Solcan își scrie cărțile cu o turație egală. **Simultanul editorial** al anului trecut n-a prea stîrnit comentarii; surprinzător, Pan Solcan lipsește pînă și în polemicele bilanțiere întocmite (încropite) de harnicii foiletoniști. Explicația e la îndemînă: romancierul nu a fost citit, altminteri omisiunile nu se pot susține. Mai mult, aș zice că după o lungă amînare (nu cunosc motivația), Pan Solcan a ieșit pe „scena literaturii" în zarva optzecistă, răscumpărîndu-și tăcerea prin densitatea problematică a cărților sale.

Adrian Dinu RACHIERU

*) Pan Solcan: **Vameșul ploilor,** Ed. **Albatros,** 1987; **Nostalgia,** Ed. **Cartea Românească,** 1987.

Agaliu, Prescornic...

Se înserase.

Pe peron se întîlneau pîclele galbene ale munților cu pîclele vinete ale apelor.

Personalul trecuse de cîteva minute. Cei cîțiva călători, excursioniști, vorbeau cînd românește, cînd nemțește, cînd cehește. Îndată, săltîndu-și din curele ranițele umflate cu tot felul de ierburi, se grăbiră spre cabană. Trei oieri, în urma lor, cu desagii pe umăr, făceau glume și rîdeau, arătîndu-și dinții albi și lați.

...Nu-i nici o nenorocire, gîndi impiegatul, oricine poate vorbi pe orice limbă, numai s-o cunoască. Oricine poate glumi, numai să știe... Gluma este sarea pămîntului, așa spunea cineva.

Curînd, gara dintre cele două pîcle rămase însingurată și pitică.

Liniște...

Doar dinspre mestecenii de pe coastă, cerul se înălțase, brusc, și se aprinse, apoi se bulbucase, amenințător. Nouri negri, cu gene roșii, argintate, se zbăteau și nu-și găseau culcușul. Înrăiți, suflînd prelung, cu caznă, se împungeau, muncindu-se să stăpînească zarea și s-o înroșească.

...O să toarne, chibzui impiegatul. Din obișnuință, aruncă ochii spre ceasul cel mare, înfipt în stîlpul de lemn, parcă să-l susțină. Acceleratul urma să treacă peste treizeci de minute.

— Da, o să toarne... Și pe cînd electromecanicul se învîrtea, bombănind, în jurul unui acumulator, de parcă nu i-ar fi înțeles rostul, îi vorbi.

— Mă, Petrică, eu sînt un om mare! Aștept un tren în ploaie, petrec un tren în ploaie!...

Celălalt se împotrivi, fără să ridice ochii.

— Ce ploaie?... De unde ploaie?...

— Petrică, eu sînt un om mare!

— He!... He, he, he...

Dinspre ape, noaptea, sprijinită pe maluri, curgea, calmă, definitivă însă dinspre coama cu mesteceni nourii veneau, grei, mustind de bănuială. Și însăși gara, devenind mai mică, împinsă de creștet, își trăgea suflarea, abia, abia, prin două, trei lumini.

Înghimpat de un gînd, impiegatul își strînse haina pînă la gît și intră, preocupat, în birou.

Simțea o stare de neliniște. Pentru ce iepurii au ieșit din pădure, au sărit peste linii și au pîndit gara, cu urechile lăsate? Pentru ce mierlele au zburat în coama ierbii? Pentru ce gîzele au pișcat, și încă atît de afurisit?... Pentru ce Hector, cîinele, a scheunat și s-a retras în cușca lui?

Împinsă în văgăuna Sihăstriei, acolo unde, zice-se, lupul se îmbrățișa cu ursul nu numai să stîrnească nedumerirea coțofenelor, unde uliul se împăca iarna cu cioara nu să-și dureze împreună casă, — gara lui a clipit vesel, seară de seară. Și, deodată, gara lui, parcă așteptînd cu spaimă, devenise mai mică, și abia își trăgea suflarea.

— Da, o să toarne...

Se legase de gara lui, deși, la început, i-a fost greu. Învățase multe la cursuri, învățase mai multe aici, în Poiana Sihăstriei.

Își explicase multe, un lucru nu reușise să și-l explice, în nici un fel. În școala de impiegați, profesorul de mișcare, un inginer bătrîn, chelbos, cu ceas de buzunar, cu cravată neagră, cu mîinile albe, curate, foarte curate, mormăia, înainte de a-i pune nota, și fără să vadă pe nimeni: „Agaliu, Prescornic, cinci!"...

Răspundea mai bine, răspundea mai prost, profesorul de mișcare, zîmbind, mormăia, sentențios". Agaliu, Prescornic, cinci!..." Nu-l fascinase omul, nu-l fascinase tonul, după cum nici nota, — fiind convins, adesea, că știuse, de șase, ori de șapte, îl fascinase cuvîntul... Agaliu! Ce înseamnă agaliu?...

O întrebare statornică, un răspuns imposibil.

A întrebat pe lingviști, pe etimologi, a căutat prin dicționare. N-a aflat răspunsul. Lingviștii, etimologii, neputincioși. Dicționarele, neputincioase...

Telefonul sună scurt. Își întrerupse gîndurile și ridica receptorul. Chemat din gara vecină, auzi o voce cunoscută

— 345 a trecut, ora 21,32 — G.

Cu ochii pe tabloul de comandă, urmări o vreme traseul acceleratului și chibzui. Iată, s-ar putea să nu plouă! Iată, s-ar putea să nu fiu un om mare... He, he, he, vorba lui Petrică, electromecanicul. Apăsînd pe butoane, stabili parcursul de trecere la intrare și la ieșire, apoi, prin radio, luă legătura cu trenul.

— 345, Poiana, liber, pe direct, cu trecere, P.

Se ridică și, atunci, dintr-odată, lumina din tavan se făcu mai mică. Se întoarse din ușă și privi pe geam. Nourii cei negri își lepădaseră coamele și, într-o așteptare mocnită, îngenunchiaseră. Un fulger aprinse coasta cu mesteceni, alte fulgere se îngemănară, și norii se puseră în mișcare, ca niște forțe blindate, uruind. Stropi grei răpăiau pe acoperișul de țiglă, tabloul de comandă se lumina nefiresc, după care becul din tavan stăruia palid, ca într-o pîndă.

Impiegatul rosti, absent, chiar independent de propria sa ființă.

— Agaliu!

Fulgerele se încrucișau, pămîntul aprins se sălta, nevolnic, pe o rînă, pe altă rînă, se hurduca, gemînd, să-și lepede măruntaiele, și însăși gara lui, smerită pierită sub ziduri, își scutura temeliile și, clipind oblic din cele trei lumini, ca dintr-o adîncă rușine, încerca să le reașeze.

Ieși, năuc.

Agaliu!

Norii au venit agaliu!

Să nu-l pătrundă apa...

Să nu-i curgă pe șiră.

Să nu-i curgă pe sub pîntece...

În șuvoaie reci... În șuvoaie calde...

Cerul, năruit, sîsîia, fulgerele se întîlneau pe peron, se învîrteau, se lepădau, pămîn-

(continuare în pag. 4)

Constantin BADERSCA

ION PARANICI

Voi rămîne acolo

Prin legile grave ale trupului
Umblă vînturile ca o cavalerie ușoară
Prea cuminte carnea rupîndu-mi
Din vorbele bune — ale mersului drept
Prin ploi răvășite de vechi căutări.

Surghiuniți-mă-n legile-acestea
Pe viață, în fiecare zi să mă știu
Gălăgia superbă dintr-un tren de recruți
Sau calmul întinselor aripi
Fugind peste luciul subțirei visări.

Voi rămîne acolo, scuturînd insomnii
Incolore în nopțile albe
Ce sapă fîntîni în credințele mele.

Numai destinele-ntoarse

Alba hîrtie
Îmi numără clipe
În care n-am făcut pace cu mine,
Cel veșnic plecat
Să revină cu-o vară mai tînăr.
Întîrziați prin cartea tăcerilor mele
Și-nțelegeți că-n filele ei
Au dreptul să umble
Numai destinele-ntoarse
Din adînci meditații.

În livezi năucite

Nesfîrșire — ai lăsat în ora
În care pe aproape
Tăcerea-și rupea veșmintele.
M-ai uitat apoi în crînguri năucite
De zarva florilor,
Să mă prind
De silabe ce picură-n ramuri.

Iată-mă aici

Am rămas în arbori și-n cărți
Să-ți păzesc ochii în care mă ascunzi.

Iată-mi însă aici,
Reîntors din căderea frigului
Să-mi acopăr răbdarea cu plecările tale.

Tîmpla ce vede

Nedumeritele aripi
Se-ascut în imagini
Ce ard ca o rană.

Cuvîntul e pasăre
Pentru călătoria văzduhului
Și tîmpla ce vede.

De toamnă

Vă voi fi anotimp,
Căutați-mi privirile
În care nu apun
Nici văile, nici ziua,
Că de-ar apune
Cine mi-ar spune
Că-n versul acesta-i cutremur?

Cine mai știe?

Ați văzut că-am rămas în cuvinte
Și mi-ați ascultat tăcerea.

Cine mai știe
În ce sunete-am ars
Și-n ce insomnii am devenit vers
Pentru înflorit pămîntul?

Și iar mă-ntreb

Sînt pom în care vîntul
Se zbate ca un șarpe-aprins.

Neclintirea-i năruită-n mine
Și iar mă întreb al cui voi fi.
Al vostru de voi ști
Că sînt, e mult prea bine,
Mă veți purta în plopii goi
Sau în cuțitele din ploi,
Mă veți uita pe iute apă,
Scînteia undei să mă-ncapă.

Vîntul le va arde toate,
Din flăcări cine mă va scoate?

PERMANENTE

Heinrich Kipper — un scriitor uitat

Heinrich Kipper se numără printre cei mai de seamă poeţi de limbă germană din Bucovina. A scris în dialectul şvabilor trăitori pe acele meleaguri, iar datorită lui viaţa şi obiceiurile coloniştilor germani din regiune au devenit cunoscute şi în Austria, respectiv Germania.

Kipper s-a născut la 16 decembrie 1875, la Ilişeşti, fiu al unui colonist venit din Germania. În calitate de învăţător la cursul primar, s-a angajat entuziast, pledînd pentru interesele dăscălimii din Bucovina. În această acţiune s-a asociat cu învăţătorul român Mihail Chisanovici, împreună cu care, între 1901—1908, va scoate un ziar („Freie Lehrerzeitung"), o adevărată tribună în lupta împotriva autorităţilor retrograde. Într-un apel, confiscat de poliţia austriacă, şi-au expus revendicările. Reacţia autorităţilor nu s-a lăsat aşteptată. Chisanovici a fost concediat, iar Kipper — mutat disciplinar într-un cătun de munte, unde însă a continuat lupta, care s-a soldat cu un deplin succes: mutarea şi suspendarea lor au fost anulate, amîndoi fiind aduşi la Cernăuţi, cu titlul de învăţători clasa întîi. Prietenia dintre cei doi bărbaţi de seamă ai intelectualităţii bucovinene a durat pînă la moartea prematură a lui Chisanovici, în 1915. Cu puţin timp înainte, l-a vizitat pe Kipper la Viena, unde acesta a fost internat în urma unei răniri, grave, suferite în luptele din Carpaţi. După ieşirea din spital, Kipper s-a stabilit în Austria, la Oberhollabrunn, în calitate de profesor la un seminar din localitate.

Numărul şi diversitatea lucrărilor lui Kipper sînt cu adevărat impresionante. A scris în toate genurile, lăsîndu-ne numeroase opere. Vom încerca să salvăm o parte din ele din colbul uitării nemeritate.

Kipper a scris aproximativ o duzină de scenete cu caracter popular, compuse în dialect, care s-au bucurat de o deosebită apreciere în epocă. Cu prilejul unei vizite în patrie, în 1922, el scrie doar în cîteva zile sceneta **Der Dickvetter als Hexenmeister, (Vraciul)**, primită favorabil în revista lui Orendi Hommenau „Von der Heide". Conţinut umoristic, satiric, au şi cele două piese, datînd din anul 1923, **Die gezahmten Schwiegerväter (Socrii domesticiţi)** şi **Die Teufelsschmiede (Fiecăria diavolului)**, pe care Karl Kurt Klein le compară cu opera dramatică a scriitorului. Friedrich Rech din Galiţia. Din aceeaşi categorie de scenete mai fac parte: **Der bekehrte Prahlhans (Lăudărosul convertit)**, **Das alte und das neue Jahr (Anul cel vechi şi cel nou)** şi **Neujahr (Anul Nou)**.

Paleta încercărilor dramatice a scriitorului bucovinean se întregeşte prin piese cu caracter tragic, scrise în limba germană: **Die Schulgemeinde von Schwarghof (Părinţii elevilor din Schwarghof)**, 1923, **Die Geschwister (Fraţii)**, 1924, şi **Die Sünden der Mütter (Păcatele mamelor), 1924.** Kipper reflectă conflictele de ordin moral ale ţăranilor din acele ţinuturi. Pieselor amintite li se adaugă: **Der Impresario (Impresarul)**, anunţată ca o dramă modernă, **Die Zaubermelodie (Melodia vrăjită)** şi **Die Meistergeige (Vioara maestrului)**. Din viaţa lui Franz Schubert este inspirată drama **Die Wiener Nachtigall (Privighetoarea vieneză)**. Cu piesa **Friedrich Ludwig Jahr** se încearcă o incursiune în istoria Germaniei, şi anume în vremea războiului de eliberare împotriva lui Napoleon.

Înainte de a fi fost cunoscut ca autor dramatic şi epic, Henrich Kipper a publicat poezii în dialect şi în limba germană în revista „Von der Heide" şi, mai tîrziu, în toate publicaţiile de limbă germană din Bucovina. În almanahul **Bukownier Deutsches Dichterbuch**, a apărut lîngă Alfred Margul Sperber, Georg Drozdowski şi Rose Ausländer.

Lirica lui Kipper idealizează viaţa la ţară. Modernismul nu şi-a găsit loc în creaţia poetului — din punct de vedere artistic şi tematic. Dragostea, sentimentul naturii, reveriile fac subiectul predilect al versurilor sale. Prin forma lor discret melodică, simplă, prin optimism şi vigoare, amintesc de cîntecele populare.

În 1915, apare volumul **Lieder eines Verwundeten (Cîntecele unui rănit)**, care s-au răspîndit repede, poate şi pentru faptul că poeziile au fost puse pe note de renumiţi compozitori din Austria. Kipper se arată profund zguduit de urmările dezastruoase ale războiului.

Jurnalul de război **Aus Wunden und Wonnen (Din răni şi desfătări)** este expresia nemulţumirii paroxistice a unui om care a cunoscut ororile războiului pe propria piele.

Ca şi Nikolaus Schmidt, poetul bănăţean, Heinrich Kipper a ambiţionat să fie educatorul şvabilor săi. De aceea a publicat un mare număr de povestiri în calendarele de limbă germană din Bucovina, în reviste şi ziare. Sînt prezente farsa, idila, satira şi fabula. Tematica povestirilor este vădit educativă.

Kipper a devenit cunoscut şi ca autor de romane: **Die Enterbten (Dezmoşteniţii)**, 1925, **Die Tugendschwur auf Zamka (Jurămîntul de credinţă de la Zamca**, 1927), **Die Zirkuskinder (Copiii circului)** şi **Der Todesflug (Zborul mortal)**.

Fără îndoială, cea mai importantă şi cea mai reuşită dintre aceste opere cu caracter epic este romanul **Dezmoşteniţii**, în care autorul reia problematica dramei **Fraţii**. E reliefată influenţa nefastă a banului asupra conştiinţei umane, în ambianţa unui sat din Bucovina, în ultimul sfert de veac al secolului trecut. În esenţă, este un roman educaţional. Gröbner e ilustrarea vie a procesului de dezumanizare sub imboldul atavic al setei de înavuţire.

Rolul lui Heinrich Kipper în literatura noastră este acela al unui scriitor popular. Pentru cititorul de astăzi, opera lui are o importantă valoare documentară. Kipper şi-a cîştigat locul binemeritat într-o istorie a literaturii germane din România.

Udo-Peter WAGNER

Proştii sub clar de lună

Recenta premieră a secţiei sucevene a Naţionalului ieşean ne poate bucura cel puţin din trei motive: selecţia repertorială (o binevenită reconsiderare a lui Teodor Mazilu, înscrisă pe linia valorificării dramaturgiei autohtone), o montare de ţinută artistică reflectînd reala capacitate a trupei şi a regizorului, partituri reprezentative pentru actori. În esenţă, un spectacol de un nivel ridicat (aşteptat şi de aceea previzibil), o necesară confirmare a potenţialului nucleului artistic ce-şi desfăşoară activitatea aici.

Montarea priveşte „lumea" lui Mazilu (un „fabulos teritoriu de investigaţie, de ironii, de geometrii umane, de amînări şi de refuzuri, de adevăr care frige şi de blamări necruţătoare" — după cum o numeşte regizorul Ovidiu Lazăr în caietul program) nu numai cu claritatea microscopică a unei astfel de analize, dar şi cu surîsul trist al unei asemenea întreprinderi.

Piesa „Proştii sub clar de lună" posedă „in nuce" aproape întreaga populaţie a faunei maziliene: „abjecţi tandri", „nebuni făţarnici", escroci, ticăloşi, hoţi, lichele... Regizorul ne propune o „radiografie" amănunţită a „devenirii" acestora, de fapt a involuţiei lor. Luaţi în parte par ridicoli, în grup sînt josnici. Grefaţi pe textul dramatic îi urmărim permanent în mişcarea lor „browniană". Această deplasare haotică, semnificativă în context, contactul cu obiectele, gesturile lor sînt înscrise pe traiectul ce duce de la aroganţa iniţială la imploratoarea tîrîre finală, totul într-o atmosferă configurată de principiul „dacă sînt la fel, trăiesc la fel". Deşi puţin aglomerată, scenografia — semnată de Marfa Axenti — construieşte spaţiul în limitele nimicniciei personajelor încorsetate în universul material ce-l defineşte.

Etichetat de autor „şmecher", Gogu, personajul interpretat de Liviu Manoliu, capătă şi alte „valenţe": profitor sentimental, cinic, dar şi... obsedat de iminentul control financiar. Actorul trăieşte stările multiple ale eroului — mai puţin „umanizarea" — dovedind o stăpînire a rolului, relevîndu-şi astfel calităţile actoriceşti. La dimensiunile maturităţii profesionale se situează Mioara Ifrim şi Constantin Florea. Interpreta Ortansei („femeie-satanică" — în gînd şi în faptă) îşi conduce personajul cu fermitate în întreaga suită de stări, supralicitînd cu măsură unele trăsături, atenuînd altele. Impregnîndu-şi rolul cu infuzii de luciditate, Constantin Florea creează un Emilian veridic, evidenţiind forţa acestuia de a rămîne cinstit. Clementina, întruchipată de Puşa Darie, devine îndrăgostita capabilă de orice compromis numai ca să-şi păstreze soţul iubit. Actriţa, bine dirijată regizoral, îşi construieşte rolul cu meticulozitate, dovedind reale calităţi scenice. În limita partiturii, Dana Olaru (Vasilica — personaj neglijat, din păcate, de autor) oferă o prestaţie exactă înscriindu-se alături de Dan Victor (Tatăl Ortansei), la debutul său pe scena suceveană, printre promisiunile certe ale colectivului. Maria Ştefanache (Mama Ortansei) şi Rareş Stoica (Chelnerul şi Comentatorul) sînt doar apariţii necesare.

Premiera, a treisprezecea, în cei aproape patru ani de fiinţare a secţiei, se înscrie cert în necesarul proces de profesionalizare a acesteia. Este nu numai un pas cîştigat, ci şi un etalon de la care nu trebuie abdicat.

Petru DRIŞCU

DEBUT

VERONICA STEICIUC

Anul naşterii: 1968
Absolventă a Liceului „Ştefan cel Mare" din Suceava
Face parte din cenaclul „Nicolae Labiş" al Centrului de Îndrumare a Creaţiei Populare şi a Mişcării Artistice de Masă Suceava.

*
* *

ziduri, chipuri, aer,
pescăruşul ucis de marinarii
cuvîntului

înfloresc merii
cărţile într-un zid înalt
pînă la ei
pe foile albe e
surîsul tău neatins
de ghilotina absenţei
glumeam cu frunza aceea
în timp ce hainele
dansau pe asfalt

în ritmul secundelor
în pietre
copii se retrăgeau
în timp ce lumina
se arunca sub roţile amurgului

Mioritica

1. am parte de nălţare

într-o zi în care soarele
mă zice
alesul lui

X

2. locul între limite
creşte odată cu experienţa
orizontului învins

însemnat cu scrum
de stea
caut un loc

X

3. am să vă las să-l încercaţi
spunea o mamă

timpul se odihneşte
legat la brîul meu

X

4. ai nevoie de orizont
cînd deschizi ochii

MUNTELE respiră
sub un plai păzit de cer

X

5. prin ziduri de aer
soseşte craiul nou

era pe cînd întregul
a fost tot
acum eu sunt o parte

X

6. sunt rodul
ultimei zile de odihnă

din odaia întunecoasă
m-am întors
mai înflorit

Horaţiu STAMATIN

DICŢIONAR

LOVINESCU VASILE (n. 17.XII.1905, Fălticeni — m. 14.VIII.1984, Bucureşti). Nepot al lui Eugen Lovinescu şi frate cu dramaturgul Horia Lovinescu. Primele trei clase gimnaziale le-a făcut la Fălticeni, continuîndu-şi studiile secundare la Liceul „Sf. Sava" din Bucureşti, unde şi-a luat bacalaureatul în 1925. Studii superioare la Facultatea de Drept din Bucureşti între 1925—1929. A profesat avocatura începînd din 1930, în baroul Ilfov, îndeplinind între 1930—1942 şi funcţia de avocat al municipiului Bucureşt, din 1942 fiind consilier juridic la uzinele siderurgice Reşiţa. A început să colaboreze din 1929 cu articole şi studii pe marginea unor subiecte diverse de istorie literară, folcloristică etc., la revistele **Viaţa literară, Viaţa românească, Vremea, Familia, Adevărul literar** şi artistic. După mulţi ani a revenit la publicistică, semnînd în **România literară, Convorbiri literare, Orizont.** Lucrări publicate: **Al patrulea hagialîc. Exegeză nocturnă a Crailor de Curtea Veche,** Bucureşti, Ed. Cartea Românească, 1981. La aceeaşi editură se află în curs de apariţie volumul „Creangă şi Creanga de aur", o originală interpretare a basmelor lui Ion Creangă. Exegeza lui Vasile Lovnescu pe marginea **Crailor de Curtea Veche** este în fond un mic „Tratat" adiacent instrumentelor tradiţionale ale criticii literare, autorul vehiculînd „borgesian" informaţii diverse (heraldice, istorce, cosmogonice etc.) pe linia preferinţelor autorului Crailor de Curtea Veche... Referinţe critice: Vighi, Daniel, în **Orizont,** 33, nr. 1, 1982. p. 2; Ungheanu, Mihai, în **Luceafărul,** 25, nr. 11, 1982, p. 2; Dârja, Viorel, în **Pagini bucovinene,** aprilie, 1982, p. I—IV; Gheorghiu, Mihai Dinu, în **Convorbiri lterare,** nr. 4, 1982, p. 5; Ciachir, Dan, în **Săptămîna,** nr. 594, 23 aprilie 1982, p. 2; George, Alexandru, în **Viaţa românească,** nr. 3, 1982, p. 79—86; Mureşanu, Ioan Matei în **Steaua,** 33, nr. 5, 1982, p. 57.

LUCAN, GICĂ (n. 8.XII.1935, Călineşti — Dărmăneşti, prozator). Studii secundare la Şcoala Pedagogică din Suceava (1951—1955), superioare la Facultatea de Filologie a Universităţii din Bucureşti. Profesor la Şcoala din comuna Ipoteşti — Suceava, Volume tipărite: **Balanţa,** roman, Bucureşti, Ed. Kriterion, 1979; **Nu-i greu să ucizi un corb,** roman ,Bucureşti, Ed. Kriterion, 1982; **Nopţi banale,** roman, Bucureşti, Ed. Kriterion, 1985. Într-un răstimp de cîţiva ani, Gică Lucan a publicat 3 romane în limba ucraineană, afirmîndu-se ca unul dintre prozatorii de frunte ai acestei literaturi. Mediul investigat de scriitor este cel de al satelor bucovinene, în etape diverse ale istoriei. Experienţa şi biografia autorului transpar discret sau în tuşe apăsate în diversele ipostaze ale naraţiunilor. „Cele trei volume formînd un tot unitar, ce ambiţionează să realizeze o imagine edificatoare asupra devenirii istorice a unei comunităţi rurale, începînd din vara fierbinte premergătoare actului de la 23 August 1944 şi pînă în zilele noastre. O încercare îndrăzneaţă, încununată, după cum rezultă din aprecierile criticii de specialitate, de succes" (Ion Beldeanu). Referinţe critice: Deleanu, Ioanid: **Un autor de literatură ucraineană** — În **Pagini bucovinene,** aprilie 1986, p. IV; Tcaciuc, Ştefan — în **Obrii,** 5, 1986; Kureliuk, Kolea — în **Zori noi,** 22 aprilie 1986.

Ion PÎNZARU

Conştiinţa scriitorului

(urmare din pag. I)

gres al partidului nostru comunist, literatura ca dealtfel şi celelalte arte, au cunoscut o înflorire fără precedent.

Moment hotărîtor în viaţa partidului şi ţării, Congresul al IX-lea, a însemnat nu numai începutul restituirii integrale a valorilor spirituale moştenite de la înaintaşi dar şi deschiderea unui orizont larg de cunoaştere şi creaţie pentru toţi oamenii de ştiinţă şi cultură din România. Este meritul istoric al partidului nostru comunist, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de a conferi scriitorilor contemporani din patria noastră încrederea în forţele lor creatoare odată cu conştiinţa misiunii pe care o au în societate.

Procesului revoluţionar de făurire a bazei materiale a societăţii socialiste s-a adăogat oa o dimensiune firească activitatea politico-educativă privind modelarea unui om nou, cu un larg orizont de cunoaştere, însufleţit de înalte idealuri umaniste. In această operă complexă rolul şi rostul scriitorului printre semenii săi a crescut mereu. Investiţi cu înalta misiune de a fi factori educaţionali, de primă importanţă în societate, scriitorii din toate generaţiile dau cu fiecare operă creată cîte un examen în faţa cititorilor.. Iată de ce, pe lîngă talent, scriitorului contemporan i se cere să aibă el însuşi un larg orizont de cunoaştere o gîndire filozofică-estetică de înaltă ţinută, bazată pe principiile fundamentale ale materialismului dialectic şi istoric. Fără o astfel de gîndire bine articulată, la care se adaugă în mod necesar o cunoaştere profundă a realităţilor din lumea de astăzi omul de litere nu va putea sesiza noul, tot ceea ce „devine în patrie".

Cadrul generos de afirmare pe care societatea noastră de astăzi îl oferă poetului, prozatorului, dramaturgului, criticului şi istoricului literar, tînăr sau vîrstnic, îi oferă fiecăruia dintre ei şansa de a-şi manifesta personalitatea artistică în întreaga plenitudine.

In ultimele două decenii, tocmai datorită acestei noi ambianţe spirituale au înflorit ca niciodată în trecut talente reprezentative ce s-au afirmat cu strălucire în literatura noastră. Numărul lor este deosebit de mare şi este greu să le enumerăm pe toate. Ceea ce se poate spune însă este că fiecare dintre ele se distinge printr-un „sunet propriu" expresie a personalităţii creatoare a fiecăruia.

Au apărut volume de versuri de mare frumuseţe, străbătute de patos revoluţionar şi patriotic, romane, nuvele şi povestiri antologice, piese de teatru memorabile. Critica literară, la rîndul ei, şi-a diversificat şi nuanţat judecăţile de valoare căutînd să ofere cititorului repere cît mai sigure în educarea gustului pentru arta adevărată.

Desigur în această perioadă au apărut şi lucrări cenuşii, schematice, versuri şablonarde, piese declarative, demersuri critice minate de un sociologism vulgar. Plătind tribuit unor concepţii învechite, a unor „mode" literare importate de aiurea, acestea au fost repede uitate de către cititori, reprezentînd doar exemple cum nu trebuie să se scrie astăzi. Deficitare sub raport ideatic ele s-au dovedit, implicit, fără valoare artistică.

Peisajul literar contemporan cu relieful său atît de divers se cere însă îmbogăţit necontenit, Misiunea scriitoruliu ca dealtfel a tuturor oamenilor de cultură de astăzi este de a crea opere care, prin fondul ideatic şi măiestria artistică, să contribuie la nobila operă de modelare a conştiinţelor, de cultivare a înaltelor idealuri umaniste, proprii societăţii noastre socialiste La recenta Consfătuire de lucru cu activul şi cadrele de bază din domeniu muncii organizatorice de partid şi politico-ideologice, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, sublinia acest deziderat pe care îl formula cu deosebită claritate: „Avem nevoie de noi romane, de noi poezii, de noi piese de teatru, de lucrări în domeniul artei plastice, de noi lucrări muzicale. Sînt, multe, bune. Dar avem nevoie încă de unele şi mai bune, în toate sectoarele".

Acest îndemn patetic, înflăcărat, adresat de către secretarul general al partidului are un răsunet adînc în conştiinţa scriitorului de azi din patria noastră. Fiecare, în forul său interior, îşi reexaminează cu luciditate ceea ce a realizat pînă acum hotărît fiind de a crea opere, care, prin mesaj şi valoarea artistică, să contribuie la lărgirea orizontului de gîndire şi sensibilitate al omului de astăzi. Aceste opere care presupun din partea scriitorului o cunoaştere atotcuprinzătoare a realităţilor vremii sale, spirit îndrăzneţ, o stăpînire perfectă a mijloacelor artei căreia i s-a dedicat se vor înscrie astfel în patrimoniul de valori spirituale ale naţiunii noastre — pentru acum şi pentru totdeauna.

Costin Neamţu, „Portret"

DIN FOLCLORUL ESCHIMOȘILOR

Cuvinte magice

**„În vremurile de odinioară
cînd oamenii și animalele trăiau împreună pe pămînt,
un om putea să devină animal, numai dacă o dorea
și-un animal putea deveni ființă omenească.
Uneori erau oameni,
alteori animale
nu există nici o deosebire.
Toți vorbeau aceeași limbă
Erau vremurile cînd cuvintele erau ca o vrajă.
Mintea omenească avea puteri miraculoase.
Un cuvînt spus la întîmplare
avea consecințe ciudate.
De-ndată deveneam vii
și ceea ce-ar fi dorit oamenii să se-ntîmple
se-ntîmpla —
Nimeni nu poate explica asta :
Așa a fost".**

În românește de Oana PETRARIU

Astăzi te strig

**Astăzi te strig numai astăzi
pentru ochii în care-ai putea
să închizi plecarea și patimile
poate viața
și rugul pe care
dînd celorlalți totul ai ars**

**Astăzi te strig
peste acest sediment
pururi înverzit
pămîntul și sufletul meu**

**Astăzi te strig numai astăzi
veșnic grăbit lăsa-voi
miazănoape clopote clătinînd**

Emil DREPTATE

CADRAN

Ucenicul atotștiutor...

Cu o veselie deloc molipsitoare, Constantin Preda versifică de o vreme prin reviste pozînd poznaș și fiind convins, desigur, că și-a dat gata amicii și inamicii. **„Eu plîng la masa mea de nuc"**, se tînguie poetul, **„sub cerul liber în surtuc** (aici subtilitatea ne depășește), dar nu pentru că l-ar fi părăsit iubita sau din cine știe ce alt motiv terestru ; pur și simplu C. P. nu știe **„crinul un'să mi-l usuc"**. Chestia asta cu uscarea crinului e, într-adevăr, o dilemă. Liniștea i se pare „de birt" (?), fumează „aloe tei sau mirt" (dar ce mai contează !), e „chidă și zloată și zaț", atmosfera devine sumbră, drept pentru care **„mămbăt și paul verlaine mă crede sub boruri"** (Altă rimă la „onoruri" n-o fi fost de găsit). Mergînd mai departe, aflăm (dintr-o altă poemă) despre niște **„toamne melancolice cu șerbi"**, despre o **„lăcriță cu mănuși"**, despre niște **„generali cu pipe"** hoinărind prin gări pînă ce luna se face **„rară rară / cu raze de liliput"**. Și tot așa, binedispus și făcîndu-ne ștrengărește cu ochiul, C. P. potcovește cuvintele într-o ciudată și personală asociere din care poezia, atît cît există, abia se mai vede. Restul fiind... mult zgomot pentru nimic.

N-avem ceva anume cu autorul, nu-i singurul, de altfel, dintre tinerii de talent care au beneficiat de o prea grăbită încurajare și lansare publică, dar cazul în sine readuce în discuție ceea ce se cheamă asumarea responsabilă a actului creator. Lucrurile se prezintă cam așa : după un debut promițător sau chiar remarcabil, cel salutat cu încredere de critică începe să cedeze tentației, să-i zicem, de popularitate. Încet-încet, din dorința de a-și marca prezența în viața literară, el asaltează redacțiile, editurile cu tot ce-i iese de sub peniță. De unde pînă mai ieri își migălea cu îndîrjire fiecare rînd, știind să renunțe la ceea ce trebuie renunțat, dintr-o dată dînsul se crede a fi dobîndit toate secretele artei cuvîntului. Alteori, slujit mai puțin de talent și mai mult de ușurința „de a produce texte", noul aspirant la gloria literară devine agresiv, gălăgios, ireverențios cu valorile consacrate. Nu lipsesc nici situațiile cînd novicele nostru, mînat de aceeași ispită a singularizării, se hazardează în a da verdicte și a propune radicale **„rupturi"** în spațiul literar contemporan. O mostră edificatoare descoperim în revista „Amfiteatru" nr. 4. Sub confuzul titlu **„Iubirea noastră înviată"**, Cristian Popescu care sentențios : **despărțirea** nu de un **model**, nu de un **anumit scriitor** „sau de un grup de **scriitori anumiți"**, ci de „o întreagă epocă literară". **Acum și aici. „Acum și aici-ul nostru**, insistă C. P., **înseamnă ruptura între două continente românești de literatură"**. Ce vrea să fie această ruptură cerută de C. P. ? Nici mai mult nici mai puțin decît o apocaliptică „dislocare de profunzime" ai cărei „producători și beneficiari", avertizează C. P., sînt „toți cei care am început să scriem de vreo 10—15 ani încoace", deci cei ce aparțin deceniului „optzecist", în care C. P. vede „un fel de strămoși în viață" (? !) ai erei pe care o anunță. Cît despre „felul" cum va arăta literatura acelei epoci, C. P., ca „producător și beneficiar", nu prea reușește să ne clarifice. Din bîiguilile sale teoretice rezultă totuși că aceasta va fi „un amestec al genurilor" sau, cum se exprimă autorul, **„Un fel de vorbitor la care stă o coadă de cititori dornici să vorbească «gură în gură» cu scriitorul". „Scriitorul**, prevestește C. P., **va prefera disoluția genurilor. Mai precis, va prefra înlăturarea prejudecății că el scrie «poem»** sau «nuvelă» sau «roman»". Ca urmare cartea se va transforma, în viziunea sa, într-o ciudată **„scrisoare"**, adică într-o hibridă înșiruire de enunțuri eliberate de așa-zisa povară a normelor artei literare. Pentru că C. P., iată, întrezărește chiar de pe acum această cel puțin stranie metamorfoză: „Scriitura jurnalului înțeleasă ca notație directă, detașată de prejudecata **literalității** (subl. n), este cea care năpădește cărțile de poezie, cît și cele de critică. Nu este vorba de jurnalul ca literatură, ci (atenție n.n.) de **literatura ca jurnal"**. O mai absurdă teoretizare a amatorismului, frumos drapată sub flamura „coborîrii cărții pe pămînt", nu ne-a fost dat să citim ori să auzim.

Ioanid DELEANU

P. S. Valeriu Ganea ne acuză în revista Orizont că am fi nedreptățit pe (același ?) Cristian Popescu numindu-i „producțiunile" lirice „mici povestioare hazlii". Cum de-am îndrăznit, se răstește mai pe ocolite V. G., cînd C.P. ar fi fost „recomandat" cu entuziasm de semnatari notabili (pe care-i și nominalizează). Bineînțeles, e dreptul fiecăruia să-și declare opțiunile și, pe cît posibil, să și le argumenteze (deși V. G. evită s-o facă). Părerea noastră rămîne că orice text se apără singur. Dacă are ce apăra. Iată însă ce crede V. G. a fi „poezie" : **„Mama e gospodină. Ea păstrează zahărul în cupele unui sutien vechi, îngălbenit, agățat cu două cuie de perete. Că numai așa se-ndulcește o oală întreagă de lapte c-o singură linguriță de zahăr".**

Agaliu, Prescornic...

(urmare din pag. 2)

tul căzut, gîfîind, horcăind, clăbucii, galbeni, umflați, musteau, plesneau, șuroiau...

Înțepenit în marginea peronului, cu lanterna aprinsă, cu ochii în ochii locomotivei, ce se iviră, plutind, pe deasupra liniilor lucitoare, se zmuci, dintr-odată, și căzu. Văzduhul se scutură, tumefiat, și limbile de foc plesniră, sec, și se deznodară, prelung, pe vale, și el n-a înțeles decît că limbile de foc aveau mai multe capete, o sumedenie de capete, și gara devenise prea pitică, și întunericul cumplit, peste măsură de cumplit, și gara suferea, fără a plînge, el suferea fără a plînge, și locomotiva, mînioasă, îl depăși, mecanic, apoi vagoanele, plesnind din osii, ca într-o joacă, îl depășiră...

Gemu.

— Agaliu... Și se trezi. — Semnalele. Nu ai semnale!... Ridicîndu-se într-o mînă, strigă, înspăimîntat. — Petre!... Petre !... Adăugă, stupid. — Nu ai semnale! Nu ai !... Și trenul se oprește ! Obligatoriu, Petre !...

Într-adevăr, locomotiva, cu mîndria balaurului învins într-o luptă nedreaptă, s-a oprit, brusc, și vagoanele s-au încontrat.

Impiegatul se uită la tren, se uită la gară, scurtcircuitul s-a produs deodată, pe întreaga rețea, și-i curgeau pe șiră, și-i curgeau sub pîntece, șuvoaie reci, șuvoaie calde, și-i părea că-i el, și-i părea că nu-i el, că-i dublura lui, venită noaptea, aici, să-i facă șicane.

Contorsionat, rosti.

— Agaliu...

Călătorii, buluciți la ferestre, întrebau, iritați, și atunci se dezmetici, depășind starea de angoasă.

Fulgerele se mistuiră în susul rîului, încă mai ploua, dar, dinspre coasta cu mesteceni, se auziră bufnituri surde și flăcări, flăcări, țîșneau ca săbiile. Pădurea luase foc.

Începu să dîrdîie, nu de frig, cît de spaimă.

—N-ai fost un om mare... Trebuie să fii un om mare. Ai primit cinci la mișcare, numai cinci, nu va scrie nimeni despre tine... În ciuda acestui fapt, trebuie !... Amintindu-și de electromecanic, grăbit, se întoarse și strigă din răsputeri, ca și cum electromecanicul urma să fie scos dintr-o altă lume. — Petre!... Mă, Petre !...

Se afla într-o situație necunoscută, nici o școală nu i-ar fi imprimat astfel de reflexe încît să acționeze, gara, pierită, care plîngea, fără scîncete, fără lacrimi, trenul care tăcea, mofluz, călătorii care întrebau, arățăgoși, și cărora nu avea timp să le explice, focul ce se întindea, mușcînd din măduva proaspătă a copacilor, el însuși ud pînă sub piele, obligat să alerge și nu știa încotro să alerge, obligat să certe și nu știa pe cine...

Electromecanicul ridică din umeri, învins.

—E treabă de o noapte. Chiar mai mult...

Recapitulă cu conciziunea celui aflat în mare ananghie și, tocmai de aceea, capabil să cuprindă toate faptele și să ia o hotărîre. Trenul a trecut semnalul de intrare, n-a trecut semnalul de ieșire. Blocul de comandă a fost scos din funcție. Iar coasta arde...

Tresări la un gînd.

Blocul de comandă a fost scos din funcție. Dar blocul de comandă i-a dat cale liberă. Semnalele erau pe verde. Numai pe verde. Precis, Prescornic ?... Precis ?... Hai, băiete, hai !...

Într-un vîrtej, ajunse la birou și, folosindu-se de lanternă, completă ordinul de circulație. Și tot într-o fugă ajunse la locomotivă. După ce mecanicul semnă actul, impiegatul, convins de fapta lui, își pregăti lanterna.

În clipa aceea, din ușa unui vagon, se desprinse un bătrîn înalt, care se apropie încet de dînsul.

— Agaliu, Prescornic...

Îl văzu și-i răspunse.

— Am aflat !

— Ce-ai aflat ?

— Urcați !

— Îți asumi riscul ?

— Norii au venit agaliu. Blocul de comandă a pierit agaliu... Mestecenii ard agaliu... Urcați!

— Ești șui ?

— Am primit cinci la mișcare. Nu intru în literatură. Totuși, sînt impiegat. A trebuit să fac ceva...

Locomotiva, din rărunchii metalici, își slobozi chemarea. Trenul se puse în mișcare. Și cînd profesorul se înalță pe scara vagonului, impiegatul îi puse o întrebare.

— Totuși, ce înseamnă agaliu ?

— Desigur, nu știu, veni răspunsul.

— Am bănuit.

Bătrînul, din ușă, se întoarse, ca și cum să-l vadă încă o dată.

— Și sensul de prioritate?... Și viteza?... De treizeci de kilometri. Ai cuprins-o în act?... E un risc. E un mare risc... Eu te-am învățat cîte ceva.

Impiegatul mai făcu trei trei pași.

— Agaliu înseamnă cutezanță... Și nu uitați. În gara următoare chemați pompierii. Am vorbit și cu mecanicul. Pădurea arde... Arde...

Ultimul vagon se mistui în întuneric.

Gara, fără lumină, părea și fără viață.

Peste două zile, impiegatul primi o telegramă. O desfăcu și citi următorul conținut. „Agaliu, Prescornic, zece".

Poate că agaliu înseamnă cutezanță. Poate că nu înseamnă nimic.

CONSEMNĂRI

• Zilele Eminescu

În perioada 13—15 iunie a.c., la Vatra Dornei s-au desfășurat manifestările celei de-a VI-a ediții a „Zilelor Eminescu". Cu acest prilej, la Casa Cărții „Nicolae Labiș" a avut loc un recital de versuri din lirica eminesciană": „Trecut-au ani ca nouri lungi pe șesuri", susținut de actorii Georgeta Păduraru, Adrian Păduraru și Orodel Olaru, de la secția din Suceava a Teatrului Național „V. Alecsandri" Iași. În aceeași zi, tot la casa cărții, poeții George Damian și Marcel Mureșeanu au rostit versuri din creația lor, omagiind Luceafărul de la Ipotești.

Tot în cadrul acelorași manifestări, la biblioteca orașului, a avut loc spectacolul de sunet și lumină „Călătorind cu Luceafărul în lumea basmului românesc", iar la liceul industrial s-a desfășurat un recital de versuri polilingv (italiană, germană, franceză, engleză, spaniolă și rusă) „Eminescu, poet român de circulație universală".

Manifestările au fost coordonate de poeta Cornelia Maria Savu. **(G. D.)**.

• Colocviile revistei „Contemporanul"

La Suceava și la Rădăuți, a avut loc prestigioasa manifestare intitulată Colocviile revistei **Contemporanul**, care a prilejuit întîlniri, pe teme cultural-literare și științifice, cu un numeros public. Din partea revistei bucureștene au fost prezenți Corneliu Leu, redactor șef adjunct, prof. dr. doc. Ștefan Berceanu, Magdalena Popa, Radu Cârneci și Pop Simion, redactor șef al revistei **România pitorească**. Pe parcursul vizitei, oaspeții au fost însoțiți de poetul Marcel Mureșeanu, secretarul Cenaclului Suceava al Uniunii Scriitorilor. **(D. M.)**.

• „Dialogul artelor"

Începînd din data de 15 mai 1988, în fiecare duminică se desfășoară, găzduit de fiecare oraș al județului, concursul „Dialogul artelor". Manifestarea se înscrie printre cele mai importante activități politico-educative și cultural-artistice cuprinse în actuala etapă de masă a Festivalului Național „Cîntarea României", antrenînd întregul potențial artistic al caselor de cultură, întreprinderilor și instituțiilor și asigurîd, într-un climat competițional de înaltă ținută, cunoașterea și afirmarea valorilor interpretative, a celor din domeniul creației tehnico-științifice și literar-artistice, precum și descoperirea și promovarea de noi talente. Concursul s-a desfășurat în orașele Fălticeni, Siret, Solca, Gura Humorului, Rădăuți și în municipiul Suceava, viitoarele „gazde" fiind Vatra Dornei și Cîmpulung Moldovenesc. **(R.V.)**.

• Manifestări culturale

Sub genericul „Decada culturii", în orașele Siret (22—31 mai), Rădăuți (27 mai — 5 iunie), Fălticeni (6—15 iunie) și Vatra Dornei (17—26 iunie) s-au desfășurat ample manifestări politico-educative și cultural-artistice, la care au participat activiști de partid și de stat, oameni de cultură și artă, formații artistice, interpreți și creatori.

Oamenii muncii din localitățile amintite au participat la numeroase dezbateri, schimburi de experiență, simpozioane, mese rotunde etc., s-au întîlnit cu personalități ale culturii și artei contemporane, au fost „beneficiarii" unui bogat program de spectacole, concerte, filme artistice și documentare, au străbătut un interesant și divers itinerar expozițional în domeniul artei plastice, al artei populare și fotografice, contribuind ei înșiși din plin, la reușita manifestărilor.

În același climat și într-o structură asemănătoare s-au desfășurat, în mediul rural, „Săptămîni ale educației politice și culturii socialiste în comunele Arbore, Dorna Arini, Marginea, Verești, Baia, Bogdănești, Boroaia, Cornu Luncii, Frumosu. Fîntînele, Horodnic, Păltinoasa, Pîrteștii de Jos, Pojorîta, Rădășeni, Sadova, Satu Mare, Slatina și Zamostea. **(R. V.)**.

• Premii

■ La concursul coral interjudețean „Gavriil Musicescu" de la Iași, ediția I, grupul coral bărbătesc al Casei de Cultură a Sindicatelor din Cîmpulung Moldovenesc, dirijat de profesorul Emil Forfotă, a obținut premiul I, iar solistul acestei formații — Vespasian Lucaci — premiul special al juriului.

■ În cadrul concursului coral interjudețean „Ion Vidu", care s-a desfășurat la Lugoj, județul Timiș, corul mixt al Căminului Cultural Boroaia, dirijat de învățătorul Gheorghe Manoliu, a obținut premiul al II-lea și premiul special al juriului.

■ La Năsăud, județul Bistrița-Năsăud, la manifestarea corală „Iacob Mureșianu", corul mixt al Căminului Cultural din Putna, dirijat de profesoara Doina Bîcu, a obținut diploma de onoare.

■ La Toplița, județul Harghita, o frumoasă impresie a lăsat grupul folcloric „Vatra", de la Căminul Cultural Mălini, care a obținut diploma de onoare a concursului „Miorița", iar instructorul acestui grup — cavalistul Vasile Ungureanu — i s-a decernat o mențiune speecială.

REALIZATORI : Ion BELDEANU, George DAMIAN, Viorel DÂRJA, Ion CARP FLUERICI, Mihail IORDACHE, Gh. LUPU, Marcel MUREȘEANU, Ion PARANICI, Victor Traian RUSU, Mircea TINESCU, Alexandru TOMA
Secretariat : Eugen DIMITRIU
Tehnoredactare : Valentin MILICI

Comitetul județean de cultură și educație socialistă Suceava